

Przemysław Wylegała

Kamień 53, 77-400 Złotów

tel. 661 250 157, e-mail: przemo@salamandra.org.pl

Kamień, 12.02.2024 r.

Regionalna Komisja

ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko

OPINIA

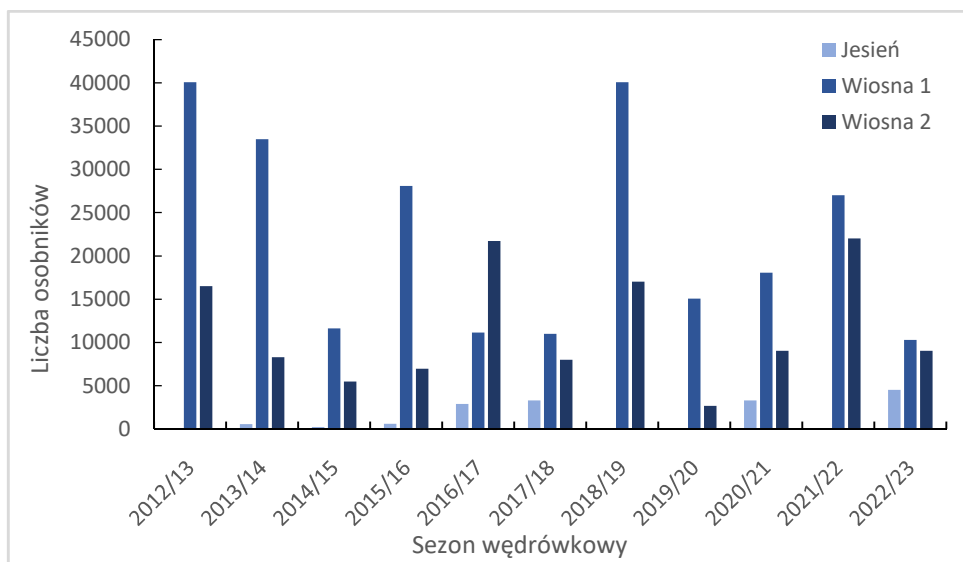
DOTYCZĄCA RAPORTU O ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘCIA PN.: „BUDOWA FARMY FOTOWOLTAICZNEJ O MOCY MAKSYMALNEJ DO 130 MW Z NIEZBĘDNĄ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ POŁOŻONEJ W OBRĘBIE ŁUBOWICE, GMINA KISZKOWO, POWIAT GNIEŹNIEŃSKI, WOJ. WIELKOPOLSKIE”

Opracowanie: mgr inż. Przemysław Wylegała

Opinię przygotowano na podstawie pełnej dokumentacji związanej z procedurą wydawania decyzji środowiskowej dotyczącej przedmiotowej sprawy, w szczególności Raportu OOŚ oraz wyników inwentaryzacji przyrodniczej wraz z załącznikami.

Inwestycja polega na budowie dużej farmy fotowoltaicznej o powierzchni ok. 160 ha w zasięgu potencjalnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem PLB300006. Przedmiotami ochrony tego obszaru jest grupa gatunków zarówno lęgowych, jak i wykorzystujących go w okresie migracji. W raporcie OOŚ oceniono potencjalny wpływ planowanej inwestycji na obie grupy ptaków. Wyniki inwentaryzacji oraz przeprowadzona analiza, wskazujące na brak oddziaływania planowanej inwestycji na ptaki lęgowe, nie budzą wątpliwości co do prawidłowości oceny. Nie przewiduje się także znaczącego negatywnego oddziaływania na ptaki gniazdujące w obszarze inwestycji i w jej bezpośrednim otoczeniu. Ocena potencjalnego wpływu na ptaki migrujące, a w szczególności gęsi budzi jednak wątpliwości.

Obszar Natura 2000 Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem należy do grupy 10 najcenniejszych w Polsce obszarów dla migrujących gęsi. Koncentracje gęsi regularnie przekraczają tu 20 000 os. (ryc. 1, Wylegała & Krąkowski 2011, Ławicki et al. 2012). W marcu 2011 roku stwierdzono tu na noclegowisku zgrupowanie liczące 85 000 gęsi co jest największą stwierdzoną koncentracją gęsi w Polsce poza Parkiem Narodowym Ujście Warty (Ławicki et al. 2012).

Ryc. 1 Liczebność gęsi na noclegowisku na Stawach Kiszkowych w latach 2012-2023 (na podstawie danych z programu MNG, <https://monitoringptakow.gios.gov.pl>)

W świetle własnych danych oraz obserwacji zebranych przez inne osoby (A. Loręcki – inf. ustna) obszar ten pełni znaczącą rolę jako żerowisko gęsi. Obszar ten jest regularnie kontrolowany od wielu lat (co najmniej od 2007 r.) w celu wyszukiwania stad gęsi i odczytywania obroży na indywidualnie oznakowanych ptakach. Dane własne autora niniejszej opinii wskazują, że obszar ten jest regularnie wykorzystywany przez duże stada gęsi liczące do 6700 os. W latach 2009-2011 dokonano tu, co najmniej 11 obserwacji stad liczących od 750 do 6700 os. (P. Wylegała). W latach 2015-2023 wykonano ponad 100 kontroli okolic stawów Kiszkowych w celu wyszukiwania oznakowanych obrożami gęsi oraz rzadkich gatunków gęsi i bernikli (A. Loręcki – inf. ustna). Dokonano kilkadziesiąt obserwacji gęsi w granicach obszaru inwestycji lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie (w odległości do 300 m od planowanej inwestycji). Regularnie obserwowano stada o liczebności 5000-10 000 os., co stanowi do około 20-50% gęsi nocujących w obszarze Natura 2000. W opinii Adama Loręckiego obszar ten jest jednym z istotnych miejsc koncentracji żerowiskowych gęsi nocujących w obszarze Natura 2000. Istotne jest również to, że pola wykorzystywane są przez tę grupę ptaków od co najmniej 15 lat (prawdopodobnie znacznie dłużej), co wskazuje na trwałość warunków siedliskowych preferowanych przez te ptaki. W ocenianym raporcie OOS wykazano łącznie (podczas wszystkich kontroli) zaledwie 2047 żerujących gęsi w obszarze inwestycji (maksymalnie 900 os. jednorazowo). Uzyskane wyniki stoją w sprzeczności z danymi pochodzącymi z około 15 lat badań na tym terenie. Ocena potencjalnego wpływu planowanej inwestycji na tak istotne w skali kraju miejsce koncentracji gęsi wymaga bardzo rzetelnego i indywidualnego podejścia oraz dobrego zaplanowania badań terenowych. Autorzy raportu twierdzą że: *Badania nad awifauną (w tym gęsiami) wykorzystującą obszar planowanego przedsięwzięcia i tereny przyległe zostały zaprojektowane i przeprowadzone zgodnie ze standardami panującymi w naukach biologicznych, szczególnie ornitologii*”. Podkreślają także kilkakrotnie, że wykonano

22 kontrole w skali roku. Z punktu widzenia rozpoznania kluczowych żerowisk gęsi liczba ta nie ma znaczenia. Stawy Kiszkowskie są miejscem koncentracji głównie gęsi północnych (gęś tundrowa i gęś białoczarna), a szczyt ich liczebności w obszarze ma miejsce wiosną pod koniec lutego i w marcu (Ryc. 1). W tym czasie wykonano zaledwie 4 kontrole terenowe. Inwestycja tego typu i w tak wrażliwym miejscu powinna zostać poprzedzona screeningiem wykorzystującym dane osób, które od wielu lat prowadzą obserwacje na tym terenie (np. Adam Loręcki i Bartosz Krąkowski), zwłaszcza, że wysoka ranga tego terenu oraz fakt, że regularnie prowadzone są tam obserwacje gęsi, jest w środowisku ornitologicznym powszechnie znana. Przedstawione powyżej dane jasno wskazują, że zestawienie informacji o wykorzystaniu terenu przez kluczowe gatunki ptaków z jednego roku pochodzące z 4 kontroli z danymi z wielu lat znacząco zaniżają wartość tego terenu. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że nie podano godzin obserwacji ptaków. Może mieć to kluczowe znaczenie dla uzyskanych wyników ponieważ gęsi nie wykorzystują danego żerowiska w ciągu całego dnia. Ptaki przemieszczają się w obrębie pewnej grupy kluczowych żerowisk, dodatkowo najczęściej po kilku godzinach żerowania wracają na miejsce noclegowe i po jakimś czasie ponownie wylatują na żerowiska. Dodatkowo w godzinach popołudniowych gęsi gromadzą się na polach w otoczeniu noclegowiska przylatując z bardziej odległych żerowisk (podobnie zachowują się żurawie). Powoduje to, że w godzinach popołudniowych i wieczornych liczebność gęsi na polach położonych bliżej noclegowiska może być znacznie wyższa niż w godzinach rannych, w których zazwyczaj prowadzi się obserwacje ptaków. Autorzy raportu powołują się na pracę Wylegały & Krakowskiego 2011, w której przedstawiono poglądową mapę wielkopolski z noclegowiskami oraz kluczowymi żerowiskami. Niska dokładność tej mapy (duża skala) oraz jej charakter i cel przedstawienia w niniejszej pracy absolutnie nie pozwalają na wykorzystywanie jej do analiz wykorzystania przestrzeni przez gęsi wokół konkretnych noclegowisk. Dodatkowo dane te są już nieaktualne.

Dla rzetelnej oceny obszaru jako żerowiska gęsi, powinno zostać wykonanych więcej kontroli w kluczowym okresie (zwłaszcza w marcu) oraz powinny być to kontrole całodniowe. Dodatkowo powinno się zmapować w odległości do kilku kilometrów od stawów kluczowe żerowiska czyli płaty ściernisk po kukurydzy oraz wielkołanowe pola z oziminą a także nanieść na tę mapę planowane inne inwestycje mogące negatywnie wpływać na żerowiska gęsi. W raporcie bardzo lakonicznie przedstawiono zagadnienie dotyczące oddziaływania skumulowanego. Przedstawiono informację że w odległości do 7 km od planowanej inwestycji znajduje się 16 farm fotowoltaicznych, dla których wydano decyzje środowiskowe lub są one procedowane. Wraz z ocenianą inwestycją zajmować one mają 270 ha, co stanowi 2% terenów otwartych. Na tej podstawie przyjęto, że nie będzie to miało wpływu na środowisko przyrodnicze. Nasuwa się wniosek, że błędnie uznano, teren otwarty za równoznaczny z żerowiskiem gęsi. Nie każde pole uprawne, a tym bardziej nie każdy teren otwarty jest żerowiskiem gęsi. Ptaki te mają określone wymagania zarówno co do rodzaju uprawy, ukształtowania terenu jak i obecności różnego rodzaju infrastruktury w jego pobliżu (Rosin et al. 2012). Dlatego ważna jest ochrona konkretnych miejsc koncentracji żerowiskowych, zwłaszcza w tak kluczowych obszarach jak Dolina Małej Wełny. Autorzy raportu zwracają uwagę, że wzrost liczebności zimujących gęsi w Europie oraz jednoczesny

dynamiczny rozwój inwestycji fotowoltaicznych jest dowodem na brak znaczącego negatywnego oddziaływania farm fotowoltaicznych na tę grupę ptaków. W skali Europy faktycznie, na obecnym etapie trudno mówić by farmy fotowoltaiczne znacząco negatywnie oddziaływały na populacje tych ptaków. Czym innym jest jednak ocena zagrożeń dla całej populacji wędrowniczej, a czym innym rozpatrywanie potencjalnego negatywnego oddziaływania konkretnej inwestycji na pojedynczy obszar chroniony. Coś co nie szkodzi w skali globalnej może znacząco negatywnie oddziaływać w konkretnej sytuacji i w małej skali.

Podsumowując - wyniki badań zaprezentowane w Raporcie OOS zaniżają wartość obszaru planowanej inwestycji jako żerowiska gatunków, będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem, co w konsekwencji prowadzi do błędnych wniosków o braku znaczącego negatywnego oddziaływania na ten obszar.

Literatura

Ławicki Ł., Wylegała P., Wuczyński A., Smyk B., Lenkiewicz W., Polakowski M., Kruszyk R., Rubacha S., Janiszewski T. 2012. Rozmieszczenie, charakterystyka i status ochronny noclegowisk gęsi w Polsce. *Ornis Polonica* 2012, 53: 23–38

Rosin Z.M., Skórka P., Wylegała P., Krąkowski B., Tobolka M., Myczko Ł., Sparks T.H., Trojanowski P., 2012, Landscape structure, human disturbance and crop management affect foraging ground selection by migrating geese, *Journal of Ornithology* 153: 747-759

Wylegała P. Krąkowski B. 2010. Liczebność i rozmieszczenie gęsi w czasie migracji i zimowania w Wielkopolsce w latach 2000-2009. *Ornis Polonica*, 51: 107–116

Przemysław Wylegała

Roman Bednarek

Przewodniczący Regionalnej Komisji
Ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko

